

Hudební rétorika sylabus

PhDr. Pavel Sýkora, Ph.D.

ANTICKÁ RÉTORIKA

- definice rétoriky
- cíl rétoriky
- formy řečnického stylu

osobnosti (teoretikové):

- Aristotelés: *Rétorika*
- Cicero: *De oratore*
- Quintilianus: *Institutionis oratoriae libri XII*
- vliv na renesanční humanismus a hudbu

STRUKTURA ŘEČI

- etapy přípravy řečnického projevu a jejich vliv na kompoziční proces (inventio, dispositio, elocutio, memoria, pronuntiatio)
- rozdělení kompozičních složek řeči (exordium, narratio, propositio, confutatio, confirmatio, peroratio)

HUDEBNĚ-RÉTORICKÉ FIGURY

- definice a účel
- antická východiska
- středověk – sedm svobodných umění (vztah musica – rétorika)
- renesance – musica poetica (Burmeister)

ŘEČNICKÉ OZDOBY (podle Quintiliana)

- význam
- dělení (tropy, figury)
- výběr některých rétorických figur a jejich obdoba v hudbě (hyperbarton, hyperbola, exclamatio, hypotyposis, emphasis, klimax)

Afektová teorie

ÚVOD

- definice afektu
- afektová teorie jako ústřední téma barokní hudby

ANTIKA

témata:

- účinek hudby na stav duše: éthos – pathos
- souvislost hudby s duševními stavy
- názory na tóniny (harmonie)

teorie:

- Platón: *Ústava*
- Aristotelés: *Politika* (8. kniha)
- Cicero: *De oratore*

RENEŠANCE – MANÝRISMUS – RANÉ BAROKO

- platónská akademie ve Florencii

témata:

- musica reservata
- afektový ráz intervalů, modů atd.
- expresivita – pojmy *espressione*, *affetto*
- polarita mezi radostí a smutkem
- uplatnění afektů v madrigalu, monodii (recitativu), polyfonii
- *imitazione delle parole*
- *seconda prattica* (Monteverdi)
- hudební vztah k textu (klíčová slova)
- interpretace

- *meraviglia*
- hlasové rejstříky
- *furor poeticus* (Aristides Quintilianus, Gaffurio)
- nondiskursivní prostředky – souvislost afektu s polohou hlasu
- *genere concitato*

teorie:

- Gioseffo Zarlino: *Le Istitutioni harmoniche*
- Nicola Vicentino: *L'antica musica ridotta alla moderna prattica*
- Vincenzo Galilei: *Dialogo della musica antica et della moderna*
- Giulio Caccini: *Le nuove musiche*
- Claudio Monteverdi: *Předmluva k 5. knize madrigalů*
- Claudios Ptolemaios: *Harmonika*
- Girolamo Mei

- Giovanni de' Bardi: *Discorso sopra la musica antica, e'l cantar bene*
- Claudio Monteverdi: *Předmluva k 8. knize madrigalů*
- René Descartes: *Vášeň duše*